

Column Kennis­mail van Hans Stege­man: Geloof en flatie­goe­roes

December is de maand van geloof en rituelen. Daarbij is het onderscheid tussen die twee niet altijd helder. Mijn dochter van vier gelooft wél in Sinterklaas, maar niet in de Kerstman. En ze weet zeker dat Sint de cadeautjes die ze met Pakjesavond heeft gekregen heeft betaald met Sinterklaasgeld en niet met 'normalemens­geld'. Geloof in geld is belangrijk, ook op jonge leeftijd. Maar over de waarde van geld lijkt zich ook een geloofs­strijd te ontwikkelen tussen hen die er heilig van overtuigd zijn dat we een periode van hoge inflatie tegemoet gaan en een andere groep, die er stellig van overtuigd is dat we naar een periode van deflatie gaan. De flatie­goe­roes noem ik deze mensen.

Aan de ene kant hebben we de inflatie­profe­ten. Ze gaan er vanuit dat we de komende jaren niets anders dan zeer hoge inflatie kunnen krijgen. Daarbij wijzen ze op de almaar stijgende prijzen van grondstoffen, fossiele brandstoffen en voedsel. En op de acties van centrale banken. De ongekende monetaire verruiming in veel Westerse economieën kan toch niet anders dan tot hoge inflatie leiden, menen zij. En inderdaad hebben de beleidsmaatregelen van de centrale banken inmiddels ongekende proporties aangenomen. Maar zolang het grootste deel van die liquiditeit op de balansen van banken blijft staan, leidt het niet tot hogere prijs­niveaus.

En dat is nog niet alles. Inflatie­profe­ten geloven ook in boosaardige samenzweringen. Zo hebben landen met schulden –ongeveer de hele Westerse wereld– belang bij een hogere inflatie. Dit zorgt er immers voor dat bezittingen en schulden minder waard worden. Als laatste wijzen zij ook naar de rol van officiële instanties die de inflatie registreren, zoals het CBS. Deze zouden de werkelijke inflatie fors onderschatten; kijk maar naar de prijs van sommige producten sinds de invoering van de euro: meer dan verdubbeld.

Hiertegenover staan de deflatie­adepten. Zij wijzen vaak naar Japan. Een land dat begin jaren negentig een vastgoed­bubbel uit elkaar zag spatten, werd geconfronteerd met een bank­crisis en ondanks monetaire verruiming toch jaren­lange deflatie heeft gekend. Een belangrijke voorwaarde voor het ontstaan van deflatie is een lage effectieve vraag. Een financiële crisis, zo eentje waar we nu inzitten, leidt vaak tot een lagere effectieve vraag. Doordat krediet schaars is, is geld lenen duurder. Daardoor daalt de vraag naar goederen. Daarnaast zijn veel mensen bezig met schuldafbouw, waardoor zij minder kunnen consumeren. Zie daar, zeggen de deflatie­adepten, het recept voor deflatie. Kijk maar naar de dalende huizen­prijzen.

Zoals u begrijpt, ben ik zo'n enerzijds-anderzijds-econoom. Voor allebei de standpunten valt wat te zeggen, zij het niet op de dogmatische manier zoals geformuleerd door de flatie­goe­roes. Inderdaad is het opdweilen van de liquiditeit als het economisch weer beter mocht gaan een grote uitdaging. En inderdaad is de spanning in de economie nu beperkt, zodat de inflatie niet snel oploopt. Maar als we het economische systeem werkend willen houden, moeten we nog steeds streven naar prijs­stabiliteit. En dat is in de Westerse wereld sinds de laatste olie­crisis ook redelijk goed gelukt. Voor de komende jaren hoop ik daar eveneens op, al zijn de onzekerheden ontegenzeggelijk groot.

Mijn dochter worstelt gelukkig niet met dit soort vraagstukken in de maand december. Ze heeft zich in de aanloop naar pakjesavond vooral zorgen gemaakt over de liquiditeit van Sinterklaas: had hij wel genoeg Sinterklaasgeld om die K3-dansmat te kunnen kopen? Gelukkig was dat wél het geval.